

2008:1

Konkurrensutsatt eller inte?

En kartläggning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet

DATUM
2008-02-28
ERT DATUM
2007-10-05

DIARIENR
2007/187-5
ER BETECKNING
Fi 2006:08/2007/20

Förvaltningskommittén
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att kartlägga statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet

Förvaltningskommittén (Fi 2006:08) har givit Statskontoret i uppdrag att genomföra en kartläggning av omfattning och inriktning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Konkurrensutsatt eller inte? – En kartläggning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet* (2008:1).

Generaldirektör Peder Törnvall har beslutat i detta ärende. Utredningschef Annika Nordlander Finn, utredare Erik Magnusson, utredare Patrik Olofsson och avdelningsdirektör Monica Rupprecht Hjort, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Peder Törnvall

Monica Rupprecht Hjort

Innehållsförteckning

	Sammanfattning	7
1	Inledning	9
1.1	Uppdraget	9
1.2	Bakgrund och utgångspunkter	9
1.3	Kartläggningens metod	13
1.3.1	Urval	13
1.3.2	Tillvägagångssätt	14
1.3.3	Metodproblem	15
2	Bakgrund till och omfattning av konkurrensutsatt verksamhet inom myndigheter	19
2.1	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006	19
2.2	Jämförelse av konkurrensutsatt verksamhet mellan åren 1998 och 2006	24
3	Inriktning av myndigheternas verksamhet och deras konkurrenser	29
3.1	Myndigheternas verksamhetsinriktning	29
3.2	Konkurrenser till statliga myndigheter	34
4	Myndigheternas tjänsteexport	37
4.1	Tjänsteexportförordningen	37
4.2	Motiv för tjänsteexport	37
4.3	Konkurrensaspekter på statlig tjänsteexport	38
4.4	Tjänstexport i enkätundersökningen	39
5	Sammanfattande bedömning	45

Bilagor

1	Uppdrag	51
2	Definitioner	53
3	Verksamhetsintäkter, avgiftsintäkter och konkurrensutsatt verksamhet redovisad per myndighet, år 2006	57

Sammanfattning

Statskontoret har på uppdrag av Förvaltningskommittén genomfört en kartläggning av omfattningen och inriktningen av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet. Uppgifterna om den konkurrensutsatta verksamheten bygger på myndigheternas egna bedömningar.

Antalet myndigheter som verkade på befintliga marknader år 2006 var 109 stycken. Den totala volymen konkurrensutsatt verksamhet för året uppskattas till ca 25 miljarder kronor. Myndigheterna har i de allra flesta fall stöd i regleringsbrev eller instruktion för sin konkurrensutsatta kärn- eller uppdragsverksamhet.

I undersökningen har den konkurrensutsatta verksamheten klassificerats i ett antal verksamhetsområden. De största intäkterna från konkurrensutsatt verksamhet kommer från bygg- och projekteringstjänster, uthyrningsverksamhet, upphandlingsverksamhet och varuförsäljning. Det framgår att höga verksamhetsintäkter i de största grupperna kan härledas till ett fåtal myndigheter. En annan bild framträder vid betraktandet av antalet myndigheter och vilken verksamhetsinriktning de har på konkurrensutsatta marknader. De tre största verksamhetsområdena är då i fallande ordning utbildningsverksamhet och uppdragsutbildning, uppdragsforskning och FoU samt konferenser och seminarier.

Undersökningen tydliggör konkurrensbegreppets komplexitet. Det framgår att myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet inte alltid finansieras med avgiftsintäkter. Den konkurrensutsatta verksamheten kan både överstiga och understiga uppdragsverksamheten som finansieras med avgiftsintäkter. Således kan även viss anslagsverksamhet och avgiftsintäkter från viss tjänsteexport vara konkurrensutsatt verksamhet och påverka konkurrensförhållandena på marknaden. Hur statlig konkurrensutsatt verksamhet påverkar marknads funktionssätt och samhällsekonomin varierar från fall till fall.

För att regeringen i framtiden ska få en bättre överblick och styrning av myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet krävs enligt Statskontoret en precisering av begreppet liksom en ökad tydlighet i fråga om avsikten med och omfattningen av den aktuella verksamheten. Stats-

kontoret menar att regeringens intentioner med den konkurrensutsatta verksamheten klarare bör framgå av instruktion och regleringsbrev.

En sådan bättre överblick förutsätter ett regelverk som ställer upp krav på ekonomisk särredovisning av resultaten från den konkurrensutsatta verksamheten. Verksamheten behöver bli mer transparent och urskiljbar från den icke-konkurrensutsatta myndighetsverksamheten. Den icke-konkurrensutsatta verksamheten kan bestå av myndighetsutövning men också av verksamhet där det idag inte finns konkurrerande aktörer men där tjänsten är av sådant slag att den skulle kunna erbjudas av annan än staten.

För att identifiera de områden där det varken finns marknadsekonomiska eller politiska motiv för myndigheter att bedriva konkurrensutsatt verksamhet bör regeringen, med viss regelbundenhet, initiera en omprövning av det statliga åtagandet. I en sådan omprövning ingår att studera effekterna på de enskilda marknaderna där de statliga myndigheterna är verksamma.

I den mån några mer generella åtgärder ska vidtas för att renodla det statliga åtagandet kan myndigheternas konkurrensutsatta sidoverksamheter behöva omprövas. I många fall finns inga tydliga motiv till att myndigheterna ska bedriva denna form av verksamhet eftersom verksamheten inte tillhör myndighetens huvuduppgifter. Exempelvis kan det avse fastighetsförvaltning, städning, försäljning av vissa varor, viss utbildning samt hotell- och restaurangverksamhet. Istället bör myndigheten överväga en offentlig upphandling av verksamheten om det behövs för myndighetens drift men upphöra med försäljningen till externa kunder på en konkurrensutsatt marknad.

Det är naturligtvis viktigt att framhålla att även myndigheternas kärnverksamhet eller utvidgning av denna kan påverka konkurrensförhållandena på olika marknader oavsett om den statliga verksamheten finansieras med avgifter eller anslag. Avgiftsfinansierad verksamhet i form av tjänsteexport eller inhemsk verksamhet riskerar därutöver att leda till att det ekonomiska resultatet i den kommersiella verksamheten prioriteras på bekostnad av mål och verksamhetsmässiga resultat i den statliga huvudverksamheten.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

I direktiven¹ till Förvaltningskommittén bedömer regeringen att omfattningen av det statliga åtagandet inte har prövats tillräckligt grundligt. Regeringen menar att myndigheter, mot bakgrund av de negativa konsekvenser det kan medföra, i allt för stor grad har fått verka i konkurrens med den privata marknaden.

Förvaltningskommittén ska därför se över den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Översynen som syftar till att effektivisera statlig verksamhet ska omfatta alla statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen. Kommittén har bl.a. till uppgift att ompröva myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet och klargöra vad som bör vara ett statligt åtagande. Vidare ska kommittén lämna förslag till hur gränsdragningen ska göras mellan förvaltning och marknad och pröva vilka myndigheter, eller delar av myndigheters verksamhet, som bör avvecklas eller vars roll bör förtydligas och avgränsas.

Förvaltningskommittén har givit Statskontoret i uppdrag att genomföra en kartläggning av omfattningen och inriktningen på statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet till underlag för kommitténs uppdrag när det gäller konkurrensfrågorna. Kartläggningen ska utgöra ett av fler underlag för att djupare kunna analysera myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet och dess effekter, behovet av avgränsningar och andra förändringar enligt utredningens direktiv.

1.2 Bakgrund och utgångspunkter

Utgångspunkten i denna rapport bygger på det allmänna antagandet att en sund konkurrens är positivt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Detta antagande bygger i sin tur på nationalekonomisk välfärdsteori som enkelt uttryckt säger att maximal effektivitet i användningen av samhällets produktionsresurser uppstår under följande förutsättningar:

---

¹ Förvaltningskommitténs direktiv 2006:123

- marknaden fungerar fritt utan offentliga ingripanden
- antalet säljare och köpare är så stort att ingen enskild aktör eller grupp av aktörer kan påverka priset på produkterna
- alla aktörer på marknaderna har tillgång till perfekt information i alla relevanta avseenden
- företagens mål är att maximera sin vinst medan enskilda individers mål är att maximera sitt välstånd.²

I verkligheten är emellertid endast ett fåtal av ovanstående förutsättningar uppfyllda och konkurrensen begränsas i praktiken av ett stort antal faktorer. Dessa konkurrensbegränsningar kan sägas bestå av tre huvudtyper - antingen naturliga/institutionella, sådana som beror på offentliga regleringar och andra ingripanden i marknadens funktions-sätt eller konkurrenshinder införda av marknadsaktörerna själva.

En ”naturlig” begränsning hänger ihop med produktens, teknologins eller marknadens karaktär. Vissa produkter är exempelvis behäftade med sådana stordriftsfördelar i produktionen att det endast finns utrymme för ett eller några få företag på marknaden.

Ur ett institutionellt teoretiskt perspektiv begränsas marknadens funktions-sätt exempelvis genom förekomsten av asymmetrisk information liksom genom att aktörer ibland kan ha andra preferenser än vinst- och välståndsmaximering. Detta kan vara fallet när incitamenten är svaga för såväl företagen att bedriva produktionen så effektivt som möjligt som för den enskilde att fatta eller följa rationella beslut.

Vidare begränsas konkurrensen genom kartellbildning mellan aktörer på marknaden eller annat marknadspåverkande agerande från en eller flera dominerande aktörer.

Med anledning av dessa marknadsimperfectioner har staten inom ett antal områden kommit att reglera marknaden eller på annat sätt ansvara för utbudet av vissa varor och tjänster.

---

² Expertrapport nr 7 till produktivitsdelegationen, Produktivitsdelegationens betänkande SOU 1991:82

För det första har staten ansvarat för utbudet på områden där stordriftsfördelarna i produktionen riskerat innebära en monopolprissättning med resultatet att produktionsvolymerna blir för låga ur samhällsekonomisk synpunkt. Ett sådant område var tidigare teleområdet där Televerket stod för produktionen av telefontjänster men där den tekniska utvecklingen idag gjort stordriftsfördelarna mindre.

Vidare har staten tagit ansvar för så kallade kollektiva nyttigheter där varan eller tjänsten är av en sådan art att nyttan inte avtar vid konsumtion och där det allmänna gynnas av att varan eller tjänsten produceras, men ingen är villig, eller har möjlighet, att på individuell basis bekosta densamma. Ett klassiskt exempel på detta är fyrväsendet där det av tekniska anledningar i stort sett varit omöjligt att ta betalt för tjänsten på annat sätt än via skattsedeln.

Vid sidan av ovanstående områden har staten valt att reglera marknader eller på något sätt kommit att reglera utbudet på vissa områden som man av politiska skäl anser prioriterade men som marknaden inte förmår tillgodose på ett utifrån politiskt motiverat skäl, tillfredsställande sätt. Detta kan röra sig om alltifrån sjukvård till statliga oberoende utredningsmyndigheter. Staten har således också valt att ta ansvar för vissa varor och tjänster för att värna om medborgarnas skyddsintressen.

Staten har även av konjunktur- och fördelningspolitiska skäl varit närvarande på marknaden och påverkat denna i önskad riktning.

Omfattningen och inriktningen på statens engagemang i de ovan nämnda fallen är i hög grad avhängigt av politiska överväganden om exempelvis vilka skyddsintressen som medborgarna ska garanteras. I Väst-europa har staten kommit att ansvara för en betydande del av dessa skyddsintressen i form av, vid sidan av polis och militär, även skola och sjukvård. Omfattningen och inriktningen av den statliga aktiviteten är således föränderlig i både tid och rum.

Lika föränderlig är också synen på hur staten ska ta ansvar för de ovan nämnda uppgifterna och det finns ingenting som i teorin säger något om huruvida staten genom olika lösningar enbart ska lagstifta eller finansiera och/eller reglera produktionen genom upphandling av varan

eller tjänsten eller om den även ska ansvara för själva produktionen. Detta är istället en i många avseenden både politisk och praktisk fråga som varierar mellan olika ideologier, konjunkturer eller teknik- och infrastrukturutveckling.

Således är det svårt att säga något generellt om i vilka fall staten, via egen produktion eller finansiering, ska tillhandahålla olika varor och tjänster till sina medborgare.

Det står dock klart att staten inte bör agera på annat sätt än genom lagstiftning på marknader som ur både ett marknadsekonomiskt och ett politiskt perspektiv fungerar tillfredsställande eftersom ett mer långtgående ingripande riskerar påverka marknadens funktionssätt och samhällsekonomin negativt. Detta märks speciellt i de fall staten själv producerar varan eller tjänsten i konkurrens med andra aktörer. En produktion i statlig regi kan även inverka negativt på myndighetens kärnverksamhet eftersom resurser splittras och riskerar att inte fokuseras på statens huvuduppgifter.

De bakomliggande faktorerna till de negativa konsekvenser som kan bli följden av statlig konkurrensutsatt verksamhet presenterades av Statskontoret i en rapport år 2000³ och delades upp i tre kategorier där den gemensamma nämnaren var att de statliga myndigheterna fick otillbörliga konkurrensfördelar genom:

- 1) Korssubventionering mellan anslagsfinansierade myndighetsuppgifter och avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet eller mellan monopolmarknader och konkurrensutsatta marknader.
- 2) Uppdragsverksamhet som bedrivs i anslutning till myndighetsutövning och kan påverka dels förtroendet för myndigheten, dels affärsvillkoren för konkurrenterna.
- 3) Unik tillgång till viktig infrastruktur i produktionen till följd av nuvarande eller tidigare monopol.

Vidare pekade rapporten på att det i samband med statligt agerande på konkurrensutsatta marknader lätt kan uppstå intressekonflikter och jäv-

---

³ Statskontorets rapport 2000:16, Staten som kommersiell aktör – Omfattning och konkurrenseffekter

situationer i samband med upphandling där myndigheten både agerar som beställare och anbudsgivare. Förhållandet att den statliga aktören både styrs av politiska och kommersiella intressen lyftes även fram som problematiskt eftersom bl.a. politiska och ekonomiska mål är svåra att förena.

1.3 Kartläggningens metod

1.3.1 Urval

I Statskontorets kartläggning av omfattning och inriktning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamhet för år 2006 ingår statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen inklusive statliga affärsverk. Myndigheter som enbart har offentligrättslig verksamhet har exkluderats. Bedömningen är att de verksamhetsintäkter som bygger på offentligrättsliga grunder per definition inte kan anses vara konkurrensutsatta liksom att dessa myndigheters verksamhet i övrigt i huvudsak är av en sådan art att konkurrensutsettning är osannolik.

Ekonomistyrningsverkets årliga undersökning⁴ över myndigheternas avgiftsintäkter har huvudsakligen legat till grund för avgränsningen av antalet myndigheter. Vissa smärre justeringar av antalet myndigheter har emellertid gjorts under arbetets gång bl.a. med hänsyn till att vissa myndigheter tillkommit efter publiceringen av Ekonomistyrningsverkets undersökning. I både Ekonomistyrningsverkets och Statskontorets undersökning har de myndigheter som ingår i andra myndigheter, liksom myndigheter som har annan myndighet som värmyndighet, exkluderats eftersom ”huvudmyndigheten” har till uppgift att sköta den ekonomiska redovisningen.

Av de 225 myndigheter som fått svara på frågor om sin eventuella konkurrensutsatta verksamhet har 214 myndigheter svarat. Svarsfrekvensen är således 95 procent. I bortfallet ingår myndigheter som besvarat enkäten på ett ofullständigt sätt, inte har haft en tydlig mottagare eller lagt ned verksamheten under året. Myndigheterna inom bortfallet är i

---

⁴ Ekonomistyrningsverkets rapport 2007:21, Avgifter 2006 – om avgiftsbelagd verksamhet i staten

relation till helheten förhållandevis få. Den samlade bedömningen av enkätens utfall bör därför inte påverkas av bortfallet.

1.3.2 Tillvägagångssätt

Statskontoret har genomfört undersökningen i form av en webbenkät där myndigheterna ombetts ange sin konkurrensutsatta verksamhet för år 2006. Med konkurrensutsatt verksamhet avses i undersökningen tillhandahållandet av varor och tjänster som myndigheten erbjuder på en idag befintlig marknad där samma eller likvärdiga varor och tjänster säljs av andra aktörer. Produkterna eller tjänsterna behöver inte vara identiska utan det räcker att köparna uppfattar dessa som utbytbara med varandra. Exempelvis kan myndigheternas uppdragsverksamhet, tjänsteexport och viss verksamhet som bedrivs med anslags- och bidragsintäkter anses vara konkurrensutsatt verksamhet.

Statskontoret har i enkätens bifogade definitioner klargjort att konkurrensutsatt verksamhet bör särskiljas från potentiell konkurrensutsatt verksamhet där det idag inte finns aktörer med konkurrerande verksamhet men där produkten eller tjänsten är av sådant slag att den skulle kunna tillhandahållas av annan än staten. Det innebär att undersökningen exempelvis inte kartlägger verksamhet där en statlig myndighet idag har ett monopol till följd av särskilda eller exklusiva rättigheter. Kartläggningen omfattar således inte den verksamhet som potentiellt skulle kunna bli konkurrensutsatt om myndigheternas uppgifter omprövades till följd av exempelvis teknisk utveckling eller förändrad syn på tilldelning av behövlig statlig infrastruktur för produktion.

Statskontoret har förutom en kartläggning av omfattningen av konkurrensutsatt verksamhet även gjort en översiktlig bedömning av hur denna utvecklats mellan 1998 fram till och med 2006. Detta har gjorts genom en jämförelse med resultaten från den undersökning om vissa myndigheters konkurrensutsatta verksamhet som Statskontoret presenterade år 2000.

Uppgifterna om den konkurrensutsatta verksamheten bygger på myndigheternas egna bedömningar. Myndigheterna har också fått ange i vilken utsträckning myndigheten har stöd för sin konkurrensutsatta

verksamhet i lag, instruktion, regleringsbrev eller dylikt. För att kunna bedöma om den konkurrensutsatta verksamheten har tolkats enligt definitionen i enkäten har Statskontoret kontaktat myndigheterna för följdfrågor. Dels har Statskontoret bitt alla myndigheter att skriftligen beskriva hur de kommit fram till uppgiften om konkurrensutsatt verksamhet, dels har Statskontoret telefonledes kontaktat ett 30-tal större myndigheter som har haft betydligt större eller mindre konkurrensutsatt verksamhet än de angivit i Statskontorets tidigare undersökning från år 2000. Urvalet av myndigheter för uppföljning bygger också på tidigare utredningars studier om myndigheters konkurrensutsatta verksamhet.

Uppföljningsfrågor har ställts om hur myndigheten har definierat den konkurrensutsatta verksamheten för år 2006 och om definitionen avviker från definitionen som gjordes i undersökningen från år 2000. Förtydliganden och förklaringar till stora avvikelser mellan åren har dokumenterats och i elva fall har detta, efter det att enkätens definition på konkurrensutsatt verksamhet klargjorts, lett till att myndigheterna justerat uppgifterna för år 2006.

1.3.3 Metodproblem

I några fall har myndigheterna använt sig av en intern definition på konkurrensutsatt verksamhet. Det gör att de angivna verksamhetsintäkterna sannolikt avviker från det belopp som skulle ha blivit resultatet om myndigheten utgått från enkätens definition. Dessutom menar Statskontoret att det finns risk för att myndigheternas egen definition av omfattningen av den konkurrensutsatta verksamheten inte avspeglar myndighetens möjlighet att påverka konkurrensförhållandena på marknaden.

En iakttagelse i undersökningen är att tidredovisningen eller den ekonomiska redovisningen hos vissa myndigheter inte är upplagd efter begreppet konkurrensutsatt verksamhet. De anställdas tidredovisning är exempelvis inte uppdelad på olika typer av arbetsuppgifter. Arbetsmarknadsverket anger exempelvis att arbetsförmedlarnas arbetsförmedlande verksamhet, som skulle kunna definieras som konkurrens-

utsatt, inte går att urskilja från övriga arbetsuppgifter i form av myndighetsutövning, arbete med arbetsmarknadsutbildning etc.

Eftersom många myndigheter inte har en särskild resultatenhet där den konkurrensutsatta verksamheten redovisas bygger uppgifterna på myndigheterna själva anser vara konkurrensutsatt inom den egna verksamheten. För att i efterhand kunna svara på detta har det krävts ett gediget arbete där det varit nödvändigt för myndigheterna att göra kvalificerade bedömningar. Vissa myndigheter har lagt ner stor möda på att identifiera enskilda uppdrag som bedömts vara konkurrensutsatta medan andra har gjort en mer schabloniserad bedömning utifrån enkätens allmänna riktlinjer.

Eftersom uppgifterna om den konkurrensutsatta verksamheten bygger på myndigheternas egna bedömningar finns självfallet utrymme för att olika myndigheter gjort olika tolkningar i detta avseende. Detta påverkar rapportens resultat. Statskontoret vill därför understryka att de siffror som anges inte ska ses som några exakta siffror på myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet. Istället anger siffrorna vad myndigheterna själva ansett vara konkurrensutsatt verksamhet.

Ovanstående problematik har att göra med uppdragets utformning där det av tidsskäl och frågans beskaffenhet varit omöjligt att erhålla resultat som bygger på en enhetlig begreppstolkning. Undersökningen tydliggör därmed konkurrensbegreppets komplexitet.

Somliga myndigheter har i enkäten haft en vid tolkning och ansett att stora delar av hela myndighetens verksamhet är konkurrensutsatt oavsett om avgifter har tagits ut för verksamheten. Vissa myndigheter har således bedömt i stort sett hela den anslagsfinansierade verksamheten som konkurrensutsatt. Detta gäller exempelvis Gymnastik- och Idrotts högskolan och Högskolan Dalarna. Andra högskolor, exempelvis Kungliga tekniska högskolan, har resonerat på ett annorlunda sätt och kommit fram till en betydligt lägre andel konkurrensutsatt verksamhet.

En del myndigheter har tolkat verksamheten mer snävt och endast bedömt den verksamhet som konkurrensutsatt där de med säkerhet kunnat ange att de deltagit i en upphandling och i det enskilda fallet konkurrerat med andra aktörer. En sådan snäv tolkning gör Statistiska

centralbyrån (SCB) vid sin uppskattning av den konkurrensutsatta verksamheten. SCB menar att myndigheten anpassar sina produkter efter kundernas önskemål och känner inte till om andra företag kan erbjuda motsvarande produkt. Endast vissa större uppdrag där myndigheten har registrerat att man deltagit i upphandlingar ingår därför enligt deras bedömning i den konkurrensutsatta verksamheten. Omfattningen av den konkurrensutsatta verksamheten hos myndigheter med en sådan tolkning blir således beroende på kundens agerande och om denne i det enskilda fallet har gjort en offentlig upphandling.

Det har även vid våra kontakter med myndigheterna framkommit att konkurrensutsatt verksamhet är ett värdeladdat begrepp vilket kan ha påverkat hur myndigheten svarat på enkäten.

De ovan nämnda osäkerheterna i underlaget medför, vid sidan av att de angivna siffrorna inte kan ses som några exakta siffror på myndigheternas faktiska konkurrensutsatta verksamhet, även att jämförbarheten mellan myndigheterna begränsas. Några tydliga svar på frågan om vilka områden som ur konkurrenssynpunkt kan anses problematiska är därför svåra att ge. Däremot pekar undersökningen på en allmän problematik förknippad med statlig konkurrensutsatt verksamhet vad avser definition, särredovisning och medvetenhet om konsekvenserna av den konkurrensutsatta verksamheten.

2 Bakgrund till och omfattning av konkurrensutsatt verksamhet inom myndigheter

2.1 Konkurrensutsatt verksamhet år 2006

Antalet myndigheter som verkade på befintliga marknader år 2006 var 109 stycken. Den totala volymen konkurrensutsatt verksamhet för året uppskattas till ca 25 miljarder kronor. Se vidare bilaga 3.

Kärnverksamheten kan vara konkurrensutsatt

Ibland kan myndigheternas kärnverksamhet vara av sådan beskaffenhet att den med automatik kan anses vara konkurrensutsatt. Många myndigheter har exempelvis till uppgift att informera och ”verka för” att sprida kännedom om sin verksamhet. Det innebär att myndigheterna anordnar seminarier och utbildningar. I vissa fall kan det dock finnas en privat marknad som har minst lika god kunskap som myndigheten själv och behovet av den statliga tjänsten är därför i dessa fall begränsad. Gränsdragningen mellan information och rådgivning är ofta svår att göra och bör därför bedömas från fall till fall. Exempel inom detta område är information och rådgivning om offentlig upphandling och kunskap om EG-rätt.

Annan kärnverksamhet som per definition är konkurrensutsatt är den grundläggande högskoleutbildningen och grundforskningen vid högskolor och universitet.

Som nämndes i rapportens inledning är det dock svårt att säga något generellt om i vilka fall eller på vilka områden som statlig konkurrensutsatt verksamhet är befogad eftersom detta är avhängigt föränderliga faktorer som teknisk utveckling, marknadens funktionssätt samt inte minst politiska målsättningar och preferenser.

Det är dock tydligt att den konkurrensutsatta verksamheten i en del fall svårigen kan sägas motiverad utifrån den aktuella myndighetens kärnverksamhet. Trots detta har myndigheterna i de allra flesta fall stöd i regleringsbrev eller instruktion för en uppdragsverksamhet som ut-

vecklats mot att bli mer och mer konkurrensutsatt. Det finns även fall där myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet idag är svår att motivera ur såväl politiska som marknadsekonomiska perspektiv. Hos vissa myndigheter kan t.ex. kärnverksamheten vara förknippad med en sedan länge statligt förvaltd egendom eller angelägenhet som det idag inte finns samma skäl för staten att utöva.

Det bör dock uppmärksammas att konkurrensutsatt verksamhet som begrepp i mycket få fall nämns i regleringsbrev och instruktioner trots att stora delar av uppdragsverksamheten ofta har förknippats med detta i praktiken.

För att förklara hur konkurrensutsatt uppdragsverksamhet hos myndigheter i vissa fall har utvecklats måste man anlägga ett historiskt perspektiv genom att studera vilka åtgärder som vidtagits vid ett tidigare skede inom ramen för den enskilda myndigheten eller förvaltningen som helhet och vad detta fått för konsekvenser.

Tydligt stöd för uppdragsverksamhet

I Konkurrenskommitténs huvudbetänkande, *Konkurrens för ökad välfärd*,⁵ som presenterades 1991 konstaterades att det blivit allt vanligare att statliga myndigheter avgiftsfinansierade sina verksamheter och skaffade sig uppdrag på en öppen marknad. En rapport från Riksrevisionsverket 1989 som behandlade den intäktsfinansierade verksamheten inom försvarsområdet gick på samma linje och framhöll att det pågick en utveckling mot att myndigheterna bedrev uppdragsverksamhet under mer marknadsliknande former. En positiv effekt av denna utveckling ansåg Konkurrenskommittén vara att statsbudgeten avlastades och att den aktuella myndigheten tvingades att orientera sig efter kundernas krav.⁶

Kommittén liksom Riksrevisionsverket lyfte dock även fram de eventuella konkurrensbegränsningar den statliga uppdragsverksamheten kunde ge upphov till. Riksrevisionsverket betonade även att det förelåg nackdelar med att hantera intäkt- och anslagsfinansierad verksamhet inom samma organisation. Bl.a. uppmärksammades en risk för att myndigheten prioriterar den intäktsfinansierade verksamheten framför

---

⁵ *Konkurrens för ökad välfärd*, SOU 1991:59

⁶ *Konkurrens för ökad välfärd*, SOU 1991:59 del 2 s. 350–351

den anslagsfinansierade verksamheten. Intäktsfinansierad verksamhet ansågs i vissa fall vara mer attraktiv att arbeta med än anslagsfinansierad verksamhet. Det förelåg också risk för att den intäktsfinansierade verksamheten subventionerades med anslagsmedel eller tvärtom.⁷ Konkurrenskommittén och Riksrevisionsverket betonade därför vikten av att myndigheterna hade tillstånd för uppdragsverksamheten och att den löpande revisionen skulle kontrollera förekomsten av korssubventionering.

Mot bakgrund av dessa faktorer är det således sannolikt att tillstånd för uppdragsverksamhet i högre utsträckning än tidigare kom att skrivas in i myndigheternas regleringsbrev och instruktioner under den här perioden. Att denna uppdragsverksamhet i framtiden skulle komma att innefatta verksamheter som inte tillhörde den aktuella myndighetens kärnverksamhet eller på annat sätt vara svår att motivera var svårt att förutse. Detta beror på att en åtgärd som vidtagits i det förgångna på sikt ofta leder till konsekvenser som inte var avsikten när det aktuella beslutet fattades genom oförutsedda konsekvenser och spill-over-effekter.

Ett exempel på denna utveckling är sannolikt den hotell- och restaurangverksamhet som bedrivs av ett antal myndigheter, däribland Räddningsverket. Vi belyser detta genom att närmare beskriva utvecklingen av Räddningsverkets verksamhet.

När Räddningsverket bildades 1986 begränsades stödet för uppdragsverksamheten till att myndigheten skulle utbilda och anordna övningar för civilförsvarsorganisationen samt personal från räddningstjänst och sotningsväsende. Kurserna skulle intäktsfinansieras av beställarna.⁸

Samtidigt som expansionen av myndigheternas uppdragsverksamhet skedde utökades emellertid Räddningsverkets stöd för uppdragsverksamheten. Den instruktion som kom 1988 innebar nämligen att myndigheten fick uttryckligt stöd för att bedriva risk- och säkerhetsutbildningar inte bara till andra statliga myndigheter, kommuner och lands-

---

⁷ *Intäktsfinansierad verksamhet inom försvarsdepartementets område*, Riksrevisionsverket, Fg 1991:3

⁸ Förordning (1986:424) med instruktion för statens räddningsverk.

ting utan även till företag och organisationer.⁹ I ett tillägg till instruktionen¹⁰ år 2003 gavs myndigheten undantag från 4 § andra stycket i avgiftsförordningen. Detta innebär att myndighetens utbildningsverksamhet inte behövde begränsas till att vara av tillfällig natur eller i mindre omfattning.

Genom 2005 års instruktion utvidgades myndighetens befogenheter för uppdragsverksamheten ytterligare genom att den gavs uttryckligt stöd för att inom ramen för sin utbildningsverksamhet bedriva internat- och restaurangtjänster, tillhandahålla konferenslokaler och boende. Detta stöd finns även kvar i 2007 års instruktion.

Detta fall exemplifierar hur myndigheternas uppdragsverksamheter genom oförutsedda konsekvenser och spill-over-effekter kan gå från att befinna sig inom ramen för myndighetens kärnverksamhet och utifrån politisk motiverade mål vara befogad till att befinna sig på en öppen konkurrensutsatt marknad.

I fallet med Räddningsverket innebär det initiala stödet för utbildningsverksamheten en växande uppdragsutbildningsverksamhet. Detta aktualiserade i sin tur behovet av anläggningar för bedrivandet av denna utbildningsverksamhet. Steget därifrån till att även bedriva restaurang- och hotellverksamhet i anslutning till dessa anläggningar var därefter inte så stort.

Det finns också myndigheter som i instruktion och regleringsbrev har ett ännu tydligare stöd för sin mer eller mindre konkurrensutsatta verksamhet. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) är en sådan myndighet. Myndigheten får dels bedriva uppdragsverksamhet till myndigheter, dels affärsverksamhet. Viss uppdragsverksamhet torde dock kunna betraktas som affärsverksamhet¹¹ vilket klargör komplexiteten i begreppet konkurrensutsatt verksamhet.

En kärnverksamhet som utvecklas till en bearbetad eller kundanpassad verksamhet innebär risker för fokuseringen på kärnuppgifterna och kan

---

⁹ Förordning (1988:1040) med instruktion för Statens räddningsverk

¹⁰ Förordning (2003:794)

¹¹ Statskontorets rapport 2002:3, Prognos för SMHI – myndighet, bolag eller både och?

medföra oönskade effekter för den statliga verksamheten liksom på en fungerande marknad. Spill-over-effekter är därför en av de aspekter som bör beaktas vid ändringar av instruktioner och skrivandet av nya regleringsbrev.

Oklart stöd för uppdragsverksamhet i större omfattning

I andra fall är stödet för uppdragsverksamheten inte lika tydligt uttryckt i instruktion och regleringsbrev. I vissa fall nämns bara att uppdragsverksamhet får bedrivas utan att nämna verksamhetsområde eller till vilka kunder försäljningen får bedrivas. Denna ottydlighet finns exempelvis i instruktionen för Rättsmedicinalverket och Sveriges Geologiska undersökning.

Myndigheter med mindre detaljerade instruktioner och regleringsbrev kan, till följd av större inslag av marknadsstyrning och effektivitetssträvanden, ha ökat uppdragsvolymen genom att erbjuda tjänster till andra kunder än vad som kan antas ha varit regeringens intentioner från början. Myndigheten har därmed börjat agera på den öppna konkurrensutsatta marknaden. Risker förknippade med denna utveckling är att det ursprungliga motivet att förbättra kärnverksamheten genom att bredda kompetensen och minska kostnader tonas ner och att resultatet i stället blir ett minskat engagemang och arbete med att förbättra och effektivisera huvuduppgiften.

Konkurrensutsatta sidoverksamheter med eller utan stöd

Andra verksamheter som kan inverka menligt på myndighetens huvuduppgifter är sidoverksamheter som ibland av tradition har utförts av myndigheten men som egentligen inte är en nödvändig förutsättning för kärnuppgiftens genomförande, t.ex. fastighetsförvaltning och städning, försäljning av vissa varor, somliga utbildningar, kursgårdar och hotell- och restaurangverksamhet som bedrivs av ett antal myndigheter. Arbetsmarknadsverkets kursgård och Konstnärsnämndens hotellverksamhet vilken bedrivs i anslutning till myndigheternas huvuduppgifter kan ses som ett exempel på detta fenomen.

I fall av denna typ kan det enligt Statskontoret finnas skäl att överväga om den aktuella konkurrensutsatta verksamheten är nödvändig för uppfyllandet av myndighetens huvuduppgifter eller om den bör upphandlas av aktörer som specialiserat sig på denna typ av verksamhet eller

helt överlåtas till den privata marknaden. Myndighetens resurser kan därigenom tydligare koncentreras till huvuduppgifterna.

Sammanfattningsvis illustrerar detta att samma verksamheter kan vara konkurrensutsatt kärnverksamhet för vissa myndigheter och konkurrensutsatt sidoverksamhet för andra myndigheter. Vissa har ett uttryckligt stöd för sin konkurrensutsatta verksamhet medan det i andra fall inte är lika tydligt.

2.2 Jämförelse av konkurrensutsatt verksamhet mellan åren 1998 och 2006

Jämförelse för att uppskatta utvecklingstendens

Statskontoret har tidigare genomfört en kartläggning av den konkurrensutsatta verksamheten för år 1998.¹² För att få en uppfattning om den konkurrensutsatta verksamheten hos de myndigheter som då kartlades har ökat eller minskat har vi i denna rapport gjort en översiktlig bedömning av utvecklingen mellan åren 1998 och 2006 för dessa myndigheter.

Vid en direkt jämförelse av undersökningarna framkommer att myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet ökat från ca 19 miljarder kronor år 1998 till ca 25 miljarder kronor år 2006. 2000 års utredning inkluderade emellertid färre antal myndigheter – 119 myndigheter jämfört med 214 myndigheter i nuvarande undersökning. Vissa myndigheter har även ändrat verksamhetsinriktning mellan åren och vissa har splittrats upp i fler myndigheter medan andra har lagts ned. En justering av antalet myndigheter så att de organisatoriskt blir jämförbara mellan åren har därför gjorts. De 82 myndigheter som ingår i jämförelsen ska således vara jämförbara med hänsyn till externa förändringar.

Vissa myndigheter har följaktligen helt plockats bort ur materialet på grund av att verksamheten inte fanns år 2006 i motsvarande omfattning

---

¹² Statskontorets rapport 2000:16, Staten som kommersiell aktör

eller helt upphört.¹³ Myndigheter som har splittrats har kontrollerats så att den verksamhet, som den eller de ursprungliga myndigheterna hade finns med båda åren.¹⁴ Däremot har inte interna verksamhetsförändringar kunnat justeras för. Detta innebär att intäktsförändringen mellan åren inte bara är ett uttryck för volymförändringar utan kan även avspegla interna verksamhetsförändringar. Jämförelsen har tagits fram för att uppskatta huruvida tendensen gått mot en ökad eller minskad konkurrensutsatt verksamhet hos de myndigheter som inkluderats i de båda undersökningarna.

En av de myndigheter som exkluderats är Statens Järnvägar eftersom verksamhetsformen har ändrats för huvuddelen av verksamheten. Affärsverket Statens Järnvägar bolagiserades under perioden och den 1 januari 2001 bildades de av staten helägda koncernerna SJ AB, Green Cargo AB och Swedcarrier AB. Det innebär att regeringen i detta fall beslutade att myndighetens konkurrensutsatta verksamhet i fortsättningen skulle bedrivas i bolagsform. Genom en enda åtgärd, bolagisering, minskades således den konkurrensutsatta verksamheten i myndighetsform betydligt – från 12 miljarder kronor 1998 till 3 miljarder kronor 2006.

I det resterande affärsverket Statens Järnvägar samlades den verksamhet som inte fördes över till något av bolagen. Idag har affärsverket en uthyrningsverksamhet av järnvägsfordon som hyrs ut till de olika tågoperatörer som utför upphandlad persontrafik.

I jämförelsen mellan åren kan affärsverkets verksamhet inte betraktas vara densamma och därför inte jämförbar. Affärsverkets verksamhet

---

¹³ Myndigheter som tagits bort i jämförelsen är: Arbetskyddsstyrelsen, Handelsflottans kultur- och fritidsråd, Riksförsäkringsverket, Riksrevisionsverket (ingen förvaltningsmyndighet under regeringen 2006), Rådet för arbetslivsforskning, Sprängämnesinspektionen, Statens beredning för utvärdering av medicinteknik, Statens institut för psykosocial miljömedicin, Affärsverket Statens Järnvägar, Statens konstråd, Statens sjöhistoriska museum, Statens utsädeskontroll, Statskontoret, Överstyrelsen för civil beredskap.

¹⁴ Myndigheter som har förts samman är: Flygtekniska försöksanstalten+Försvarets forskningsanstalt=Totalförsvarets forskningsinstitut, Byggforskningsrådet+Skogs- och jordbrukets forskningsråd=Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Patent- och registreringsverket=Patent- och registreringsverket+Bolagsverket, Skogsvårdsorganisationen=Skogsstyrelsen, Statens skolverk=Statens skolverk+Myndigheten för skolutveckling

har i likhet med andra myndigheter med liknande förändring av verksamheten således exkluderats i jämförelsen.

Vidare har tre utredningar under 2007 presenterat förslag om bolagisering för fyra av de myndigheter som finns med i jämförelsen. Dessa avser Luftfartsverket (SOU 2007:70), Väg- och transportforskningsinstitutet (SOU 2007:49) och delar av Vägverket och Banverket (SOU 2007:78). Tre av dessa myndigheter har kraftigt ökat sin konkurrensutsatta verksamhet mellan åren. Om utredningarnas förslag genomförs innebär det å andra sidan att andelen statlig konkurrensutsatt verksamhet som bedrivs i myndighetsform väsentligt minskas, på samma sätt som när Statens Järnvägar bolagiserades.

I den genomförda jämförelsen mellan åren framkommer att den uppskattade konkurrensutsatta verksamheten för jämförbara myndigheter som finns med i båda undersökningarna har ökat med knappt 15 miljarder kronor – från ca 6,9 till 21,7 miljarder kronor. Det bör dock uppmärksammas att undersökningen inte visar hur tendensen skulle ha varit om alla 214 myndigheter som ingår i underlaget för år 2006 också hade funnits med i undersökningen från år 2000.

Förklaringsfaktorer till ökad konkurrensutsatt verksamhet

Ökningen av myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet förklaras till stor del av en intäktsökning eller en intern verksamhetsförändring hos ett fåtal myndigheter. Myndigheter som bidragit till en stor ökning av den konkurrensutsatta verksamheten är Banverket och Vägverket, Försvarets materielverk, Skogsstyrelsen och Statens fastighetsverk.

I Statskontorets kontakt med ett 30-tal myndigheter som varit med i undersökningarna båda åren framkommer ett antal förklaringsfaktorer till avvikelserna mellan åren vid sidan av rena intäktsökningar. En förklaring är att myndigheter har lagt ned hela eller delar av den konkurrensutsatta verksamheten medan andra har utvecklat sin konkurrensutsatta verksamhet. En orsak till en sådan ökning av den konkurrensutsatta verksamheten kan i flera fall vara att Lagen om offentlig upphandling (2007:1091) inte behöver tillämpas inom den juridiska

personen staten.¹⁵ Det innebär att myndigheter till följd av tidsskäl eller andra skäl kan vända sig direkt till andra myndigheter vid köp av varor eller tjänster utan någon föregående upphandling. Som en följd av detta har ett antal myndigheter fått en omfattande konkurrensutsatt verksamhet.

En annan förklaring till skillnaden mellan åren är att vissa myndigheter helt enkelt verkar mer medvetna om sin konkurrensutsatta verksamhet idag. En orsak till detta är att det i tidigare utredningar har skett en omprövning av de olika myndigheternas verksamhet vilket aktualiserat den konkurrensutsatta verksamheten. Detta kan i sin tur ha medfört att myndigheter lättare kan bedöma omfattningen och konsekvenserna av den konkurrensutsatta verksamheten. Ett exempel är Skogsstyrelsen som efter omprövningen har tagit fram en uppdragspolicy som tydliggör myndighetens principer för uppdragsverksamheten. Vidare är det uppenbart att den mer marknadsliknande styrning som har börjat tillämpas i myndigheterna inneburit att begreppet konkurrensutsatt verksamhet blivit mer tydligt och känt.

En annan omständighet som bidragit till en större medvetenhet om konkurrensutsatt verksamhet hos myndigheterna är implementeringen av EU:s transparensdirektiv. Transparenslagen (2005:590) ingår som en del i EU:s statsstödslagstiftning och omfattar företag över en viss omsättning. EU-fördraget ålägger kommissionen att se till att medlemsstaterna inte ger ett sådant stöd till offentliga företag som strider mot den gemensamma marknaden. Lagen omfattar bl.a. offentliga företag oavsett om företagsverksamheten bedrivs inom en myndighet eller i ett bolag.

Det är framförallt högskolan men också andra myndigheter, t.ex. Vägverket och Kriminalvården, som har börjat dela upp sin verksamhet i ekonomisk och kommersiell offentlig verksamhet och annan offentlig icke-företagsverksamhet. Den kommersiella verksamheten kan i sin tur

---

¹⁵ Citat från NOUs skrift (Info sept -93 – dec 95 s. 12): Köp mellan statliga myndigheter avseende produktion inom endera myndigheternas normala verksamhetsområde faller utanför LOU:s tillämpningsområde, under förutsättning att den upphandlande enheten inte väljer att göra en upphandling i LOU:s mening.

delas upp i konkurrensskyddad och konkurrensutsatt företagsverksamhet. Skillnaden mellan dessa båda delar är att den konkurrensutsatta verksamheten sker på en öppen marknad medan den konkurrensskyddade verksamheten skyddas av en särskild eller exklusiv rättighet alternativt utgör en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse som får offentligt stöd i någon form.

3 Inriktning av myndigheternas verksamhet och deras konkurrenter

3.1 Myndigheternas verksamhetsinriktning

För att kunna undersöka inriktningen av den konkurrensutsatta verksamheten har vi bett myndigheterna klassificera verksamhetsintäkterna i angivna grupper av vanligt förekommande varor och tjänster inom statliga myndigheter (figur 1).

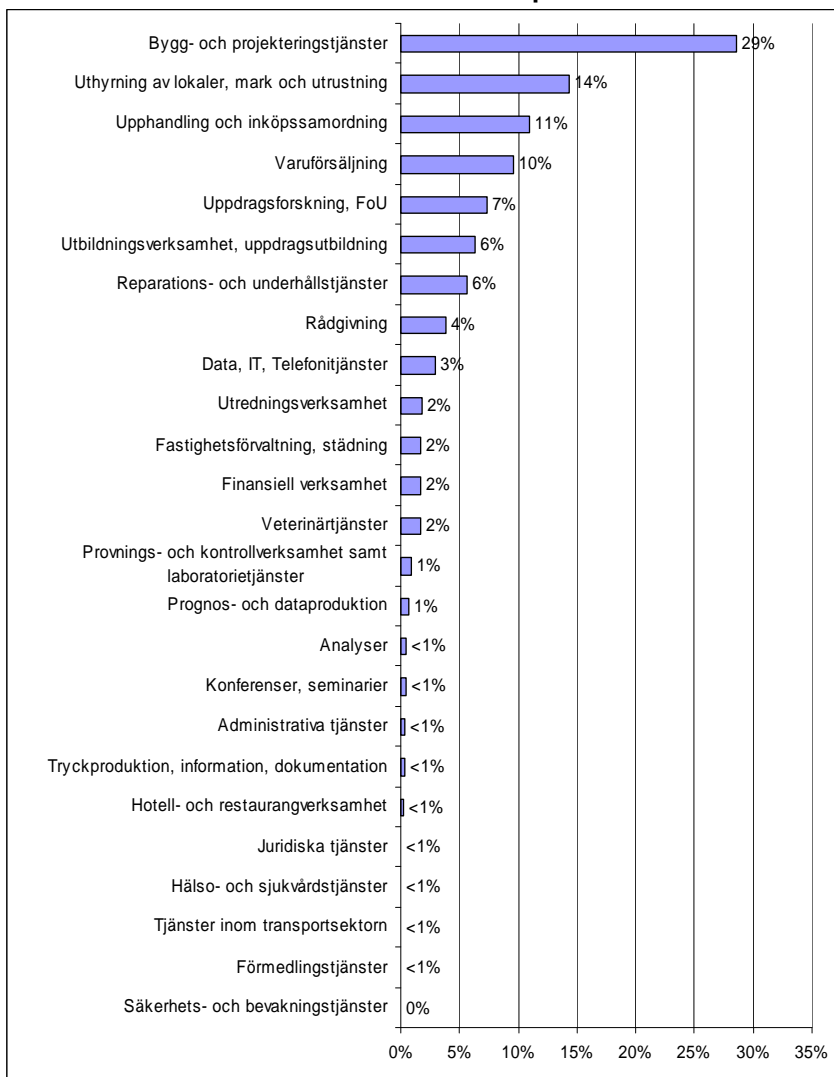
Det framgår i studien att höga verksamhetsintäkter i vissa grupper kan härledas till ett fåtal myndigheter. De största intäkterna från konkurrensutsatt verksamhet kommer från bygg- och projekteringstjänster. Det förklaras av att Vägverket har en omfattande verksamhet inom projektering och byggande av väganläggningar. Den näst största kategorin utgör uthyrningsverksamhet. Det kan röra sig om uthyrning av lokaler, mark eller utrustning där självfallet Statens fastighetsverk har en stor verksamhet eftersom myndigheten hyr ut och förvaltar statlig egendom och mark.

En tredje stor intäktskategori är upphandlingsverksamhet där vissa myndigheter erbjuder upphandlingstjänster på en marknad i konkurrens med privata företag. Myndigheter med omfattande verksamhet inom detta område är Försvarets materielverk, Verket för högskole-service och Verket för förvaltningsutveckling (Verva).

Varuförsäljning är en fjärde stor kategori och består ofta av olika typer av varor som ett utflöde från kärnverksamheten. Detta avser försäljning från bl.a. museernas butiker och Kriminalvårdens tillverkning av varor i landets fängelser.

Det bör uppmärksammas att effekten av statlig närvaro på en marknad inte alltid avspeglas av de totala verksamhetsintäkterna. Trots att de totala intäkterna är små för vissa verksamhetskategorier kan myndigheternas verksamhet på lokala marknader eller marknader med många småföretag ge betydande effekter på marknadens funktionssätt.

Figur 1 Verksamhetsinriktning hos statliga myndigheter år 2006. Procentuell fördelning av intäkterna från konkurrensutsatt verksamhet på olika områden

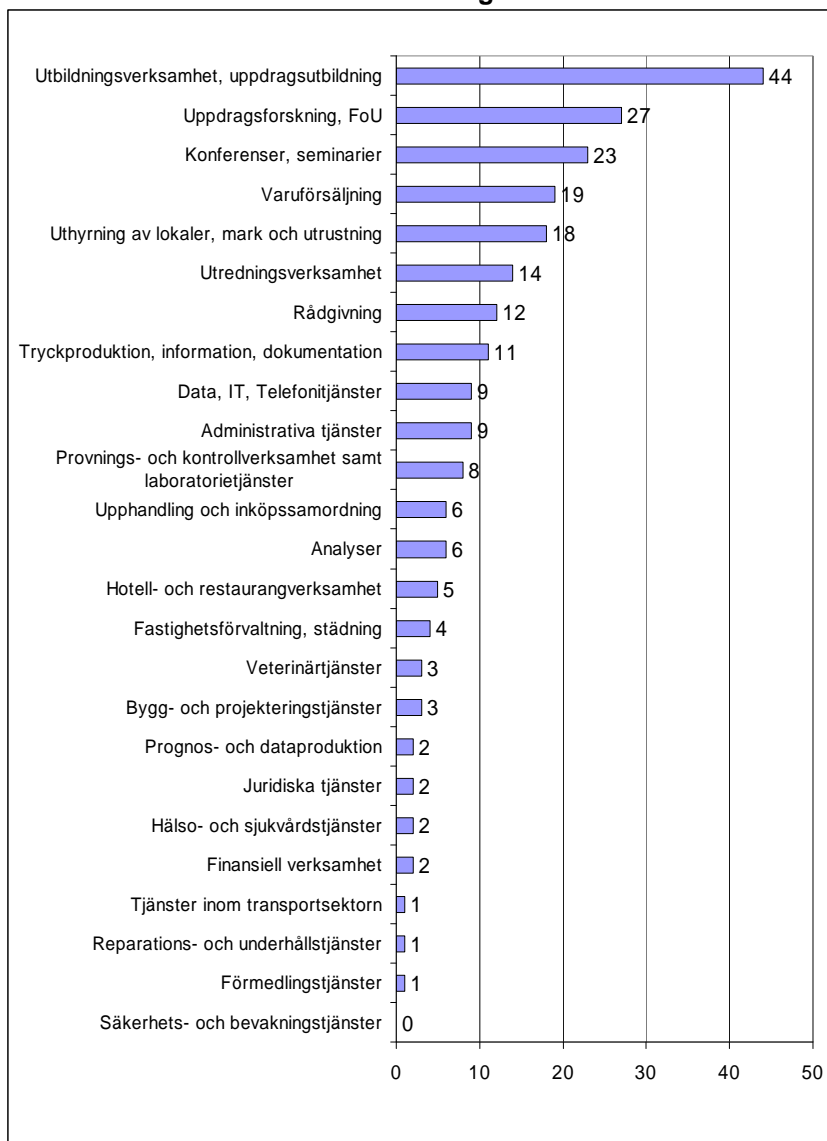
En annan bild framträder när vi betraktar antalet myndigheter och vilken verksamhetsinriktning de har på konkurrensutsatta marknader (figur 2).

De tre största verksamhetsområdena är i fallande ordning utbildningsverksamhet och uppdragsutbildning, uppdragsforskning och FoU samt konferenser och seminarier. Vi ser att universitet och högskolors uppdragsutbildning och uppdragsforskning har en stor tyngd i de två största kategorierna. Andra myndigheter har emellertid också en stor utbildningsverksamhet, t.ex. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Verva och Riksarkivet.

Myndigheter som förutom högskolan har mycket uppdragsforskning är Statens Väg- och transportinstitut (VTI), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Statens Geotekniska institut (SGI), Fiskeriverket, SMHI och Naturhistoriska riksmuseet.

Konferenser och seminarier anordnas av ett 25-tal myndigheter. Hög andel sådan verksamhet har förutom universitet, högskolor och museerna också Statens Räddningsverk, Patent- och registreringsverket (PRV) samt Länsstyrelsen i Västra Götaland. Se vidare bilaga 3 där verksamhetsinriktningen anges per myndighet.

Figur 2   Antalet myndigheter per konkurrensutsatt verksamhet och verksamhetsinriktning år 2006

Observera att en och samma myndighet kan bedriva konkurrensutsatt verksamhet på flera olika områden samtidigt.

Av underlaget framgår att universitet och högskolor är stora aktörer på konkurrensutsatta marknader. Detta beror på att kontakter och nära samarbete med näringslivet liksom kommersialisering av forskningsresultat kommit att bli forskningspolitiska målsättningar. I forskningspropositionen¹⁶ från 2005 uppmärksammar regeringen bl.a.

att det entreprenöriella tänkandet vid många svenska lärosäten har utvecklats i hög grad och många högskolor arbetar aktivt med att stödja kommersialisering. Det finns ett stort behov av att ytterligare stödja lärosätenas arbete för att systematiskt utveckla hållbara strukturer för kommersialisering.

Vidare anger regeringen att

Lärosätenas incitament för att arbeta med kommersialisering och med näringslivsnära forskning är både av ekonomisk och av immateriell natur. Det har visat sig att avknoppningar eller licensiering av patent kan ge ett återflöde av nya forskningsuppdrag till lärosätet. Innan ett forskningsresultat har utvecklats till en produkt som är färdig att introduceras på marknaden behövs ofta vidare forskning och utveckling, som delvis utförs på lärosätet men som kan vara finansierad av externa medel, t.ex. såddfinansiering.

Vad gäller den uppdragsforskning som bedrivs av universitet och högskolor avser denna forskning som utförs på uppdrag av en extern finansör. I avtal regleras bl.a. uppdragsgivarens inflytande på verksamhetens planering och genomförande samt dispositionsrätten till forskningsresultaten. Universiteten och högskolorna bedriver också uppdragsutbildning som kan innebära personalutbildning åt både företag och offentlig förvaltning eller utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av biståndspolitiska skäl.

Universitet och högskolor har under 2007 utarbetat ett underlag till redovisning av sina skilda verksamheter som ska uppfylla redovisningskraven i transparenslagen. Av underlaget framgår att den konkurrensutsatta verksamheten vid universitet och högskolor definieras som uppdragsforskning och uppdragsutbildning samt den verksamhet som bedrivs i universitetets eller högskolans holdingbolag. I holdingbolagen sker kommersialisering och kunskapsöverföring av forskningsresultat från universiteten och högskolorna. Holdingbolagens konkurrensutsatta verksamhet ingår dock inte i Statskontorets enkät eftersom

---

¹⁶ Forskningsproposition 2004/05:80

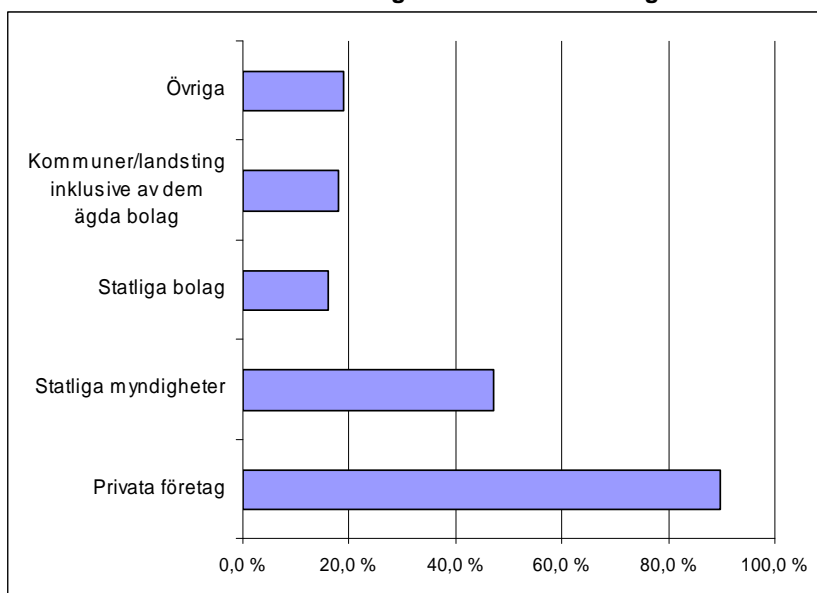
verksamheten förvisso ligger direkt under högskolan men bedrivs i form av aktiebolag.

3.2 Konkurrenter till statliga myndigheter

I undersökningen har myndigheterna även redovisat vilken kategori av konkurrenter de möter vid försäljning av varor och tjänster. Myndigheterna har fått fylla i flera kategorier.

Figur 3 visar andelen myndigheter som i den konkurrensutsatta verksamheten konkurrerar med privata företag, statliga myndigheter, statliga bolag, kommuner, landsting och kommunala bolag samt övriga aktörer.

**Figur 3 Konkurrenter till statliga myndigheter år 2006.
Procentuell fördelning av konkurrerande organisationer**

Observera att samma myndighet kan konkurrera med flera olika aktörskategorier samtidigt.

Av myndigheterna anger 90 procent att de konkurrerar med privata företag. 47 procent av myndigheterna konkurrerar med andra myndig-

heter och 16 procent med statliga bolag. Även viss konkurrens finns med kommuner, landsting och kommunala bolag med vilka 18 procent av myndigheterna konkurrerar.

Figuren visar att de flesta myndigheter agerar på marknader där privata företag är verksamma och påverkar därigenom konkurrensförhållandena på marknaden. Hur och i vilken omfattning denna påverkan sker varierar från fall till fall.

4 Myndigheternas tjänsteexport

Som tidigare nämnts ingår tjänsteexport i undersökningen eftersom en del av myndigheternas tjänsteexport kan vara konkurrensutsatt i den meningen att det kan finnas både inhemska och utländska företag och förvaltningar med vilka svenska myndigheter konkurrerar.

4.1 Tjänsteexportförordningen

Statliga myndigheters tjänsteexport regleras genom tjänsteexportförordningen. Förordningen reglerar inte vilka myndigheter som får bedriva tjänsteexport eller i vilken omfattning denna får bedrivas. Detta regleras istället genom 4 § avgiftsförordningen vilket ger samtliga myndigheter rätt att bedriva tjänsteexport under förutsättning att den är av tillfällig natur eller i mindre omfattning. I de fall tjänsteexporten bedrivs på annat sätt än som anges i 4 § avgiftsförordningen har regeringen efter prövning beslutat om denna i det enskilda fallet.

Enligt tjänsteexportförordningen får myndigheter marknadsföra sina tjänster om dessa ligger inom ramen för myndighetens uppgift enligt lag, förordning eller instruktion. Innan denna marknadsföring sker ska berört departement underrättas om tjänsteexportens innehåll och omfattning.

4.2 Motiv för tjänsteexport¹⁷

I de utredningar om statlig tjänsteexport som gjorts pekas framförallt på två motiv för staten att bedriva tjänsteexport. Det första är att svensk förvaltning genom tjänsteexport kan tillgodogöra sig både ekonomiska och kompetensmässiga nyttor. Svensk förvaltning, som kommit långt i sin utveckling av den offentliga sektorn, kan sägas ha en komparativ konkurrensfördel i förhållande till många andra länder, och betraktas som förhållandevis framgångsrik.

---

¹⁷ För en mer utförlig redogörelse för motiven bakom statlig tjänsteexport se SOU 2000:27 *Utredningen om export av statligt förvaltningskunnande*.

Det andra motivet för statliga myndigheters tjänsteexport bygger på samma principer som omger det svenska biståndet och som till stor del finansieras via Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida). Här rör det sig således om export av förvaltningskunnande, och annat, i syfte att bistå andra länder i uppbyggandet av välstånd. Detta framhölls bland annat i regeringens budgetproposition 2006/07:1.

Med förvaltningskunnande avses i utredningen överföring av kunskaper för att bygga upp, förstärka och reformera andra länders förvaltningar. Det handlar dels om övergripande förvaltningspolitiska kunskaper om styrning och kontroll av förvaltningen i dess helhet, dels om kunskaper om sådant som utgör kärnan i det offentliga åtagandet som t.ex. lagstiftning, myndighetsutövning, statlig revision, skatteadministration samt socialförsäkringssystem och dess administration.

4.3 Konkurrensaspekter på statlig tjänsteexport

I viss utsträckning är de statliga myndigheternas tjänsteexport utsatt för konkurrens från svenska och/eller utländska företag och myndigheter. Konkurrenssituationen varierar emellertid från fall till fall.

I många fall, framförallt när det gäller projekt som har formen av institutionsamarbete, exempelvis inom EU, är det inte fråga om tjänster som tillhandahålls på en öppen marknad. Istället sker ett anbudsförfarande mellan medlemsländernas olika myndigheter och finansiering sker från EU.

När det gäller Sida-finansierade projekt är Konkurrenssituationen annorlunda. Utredningen om Export av statligt förvaltningskunnande (2000:27) konstaterade att privata företag i hög grad exporterade liknande tjänster som staten. Det förekommer dock att Sida-projekt går till statliga myndigheter utan att privata företag fått möjlighet att delta i anbudsförfarandet. Detta gäller enligt Sida när ett land uttryckligen begärt att få ta del av just det kunnande som en viss svensk myndighet besitter.

4.4 Tjänstexport i enkätundersökningen

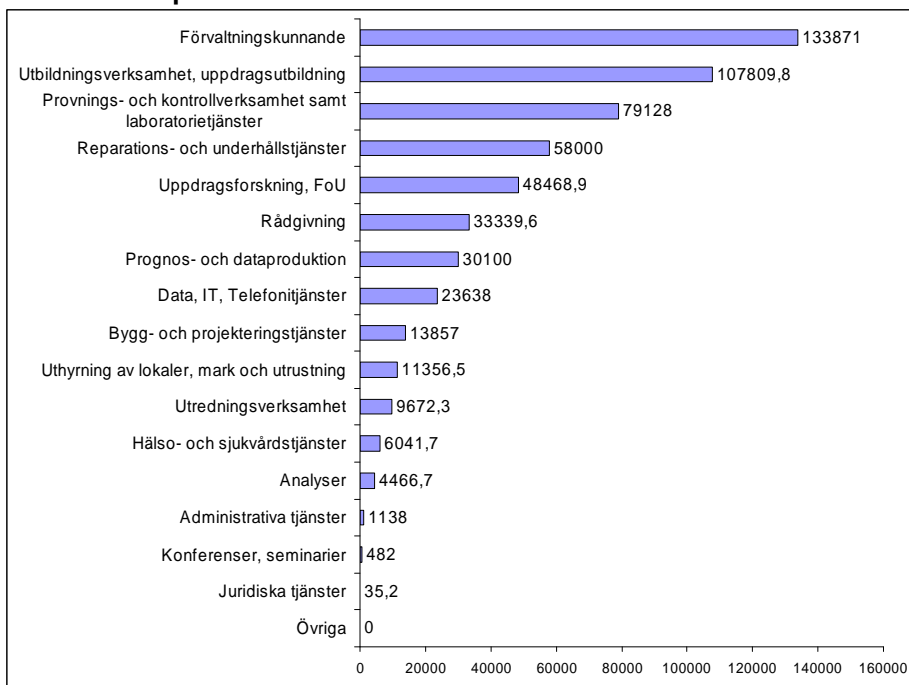
Tjänsteexport ingår i de tjänster som redovisas under 4 § i avgiftsförordningen. Tjänster som bedrivs i konkurrens och klassificeras som § 4 tjänster ska enligt Statskontorets definition i enkäten ingå i den redovisade konkurrensutsatta verksamheten.

En stor del av tjänsteexporten är verksamhet som finansieras av Sida varför de tillfrågade myndigheterna i enkäten har begränsad kunskap om den aktuella marknaden och därmed i liten omfattning känner till konkurrerande myndigheter eller företag i Sverige eller utlandet. Sida arbetar dels med avtal med vissa myndigheter för mer regelbundna tjänster, dels med upphandling av tjänster från gång till gång.

Det föreligger därmed en osäkerhet om den del i myndigheternas tjänsteexport som är konkurrensutsatt ingår i myndigheternas redovisade konkurrensutsatta verksamhet.

I figur 4 redovisar vi myndigheternas totala intäkter från tjänsteexport uppdelad på olika varor och tjänster oavsett om verksamheten är konkurrensutsatt eller inte. Möjligheter att kunna särredovisa konkurrensutsatt tjänsteexport kräver andra redovisnings- och uppföljningssystem än de myndigheterna förfogar över idag. Detta tydliggör återigen behovet av en konsekvent definition och redovisning av konkurrensutsatt verksamhet.

Figur 4 Statliga myndigheters tjänsteexport år 2006 i tusen kr per verksamhetsområde

Det framkommer av Ekonomistyrningsverkets redovisning av tjänsteexporten att ca 40 procent av statliga myndigheters exportintäkter är interna och finansieras av andra statliga myndigheter,¹⁸ främst av Sida. Mot denna bakgrund är det sannolikt att enkätundersökningens tjänsteexport också till stor del finansieras av Sida och andra statliga myndigheter. I vilken omfattning tjänsteexporten upphandlas av Sida och andra statliga myndigheter har naturligtvis betydelse för konkurrerande privata aktörer på marknaden.

Det framgår av figur 4 att förvaltningskunnande är den mest omfattande exportverksamheten.¹⁹ Andra stora exportkategorier i Statskontorets undersökning är utbildningsverksamhet, provnings-, kontroll och labo-

¹⁸ Ekonomistyrningsverket Avgifter 2006 – om avgiftsbelagd verksamhet i staten

¹⁹ Definitionen av förvaltningskunnande är densamma som i SOU 2000:27 *Utredningen om export av statligt förvaltningskunnande*.

ratorieverksamhet, reparations- och underhållsverksamhet, forskning, rådgivning och prognos- och dataproduktion.

Vissa myndigheter har uttryckligen stöd i instruktion eller regleringsbrev för sin relativt omfattande exportverksamhet. Det innebär att regeringen efter särskild prövning beslutat om tjänsteexport i det enskilda fallet. En myndighet som fått detta prövat är Banverket. Ungefär samtidigt med att myndighetens produktionsverksamhet konkurrensutsattes fick Banverket tillåtelse att kompensera inkomstbortfallet, till följd av förlorade anbudsupphandlingar, genom att lägga anbud på arbeten i övriga Norden.²⁰ I utomnordiska länder får uppdragsverksamheten endast bedrivas i begränsad omfattning.²¹

Exemplet visar att precis som vissa myndigheters inhemska kärnverksamhet kan ha utvidgats och numera bedrivs i konkurrens med privata företag, kan den konkurrensutsatta tjänsteexporten ha ökat i omfattning till följd av successiva utvidgningar av befogenheterna, s.k. spill-overeffekter.

Myndigheter med stor tjänsteexport år 2006 och deras verksamhetsinriktning redovisas i tabell 1.

---

²⁰ Enligt uppgift från Banverkets kontaktperson Bo Wikström

²¹ Förordning 2004:536

Tabell 1 Tjänsteexport och exportinriktning per myndighet år 2006

Myndighet	Tjänsteexport tkr	Inriktning
Statistiska centralbyrån	74 700	Förvaltningskunnande
Försvarets Materielverk	69 815	Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Banverket	58 000	Reparations- och underhållstjänster
Lantmäteriverket	45 000	Data, IT, Telefonitjänster, Förvaltningskunnande, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Utredningsverksamhet,
Uppsala universitet	44 317	Uppdragsforskning, FoU, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Analyser, Hälso- och sjukvårdstjänster
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	43 000	Prognos- och dataproduktion, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning Utredningsverksamhet
SWEDAC	29 562	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Polarforskningssekreteriatet	26 899	Uppgift saknas
Högskolan i Kalmar	26 252	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
RPS	25 000	Rådgivning
Statens räddningsverk	19 317	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning ,Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Ekonomistyrningsverket	14 944	Förvaltningskunnande
Fortifikationsverket	13 857	Bygg- och projekterings-tjänster
Totalförsvarets forskningsinstitut	13 556	Uppdragsforskning, FoU, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Skatteverket och Kronofogdemyndigheten	11 380	Administrativa tjänster Förvaltningskunnande, Rådgivning, Data, IT, Telefonitjänster
Patent- och registreringsverket	9 500	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Förvaltningskunnande
Sjöfartsverket	8 474	Förvaltningskunnande
Stockholms Universitet	7 809	Uppdragsforskning, FoU, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Kriminalvården	7 200	Förvaltningskunnande, Rådgivning
Statens väg- och transportforskningsinstitut	5 973	Uppdragsforskning, FoU, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Övriga	47 743	
Summa	602 298	

Den myndighet med störst tjänsteexport är SCB som exporterar förvaltningskunnande främst via Sida. Försvarets materialverk är stor exportör av provnings-, kontroll- och laborationstjänster. Export av reparations- och underhållstjänster bedrivs i stor omfattning av Ban-

verket. Andra myndigheter med stor tjänsteexport är Lantmäteriverket och SMHI med stor data- och IT-produktion och Uppsala universitet med främst uppdragsforskning och uppdragsutbildning.

5 Sammanfattande bedömning

Förutsättningarna för det statliga åtagandet förändras

Vad det statliga åtagandet inom skilda verksamhetsområden är och hur detta ska genomföras är frågor som politiken ställer med viss regelbundenhet. Effektiv resursanvändning är ett av de grundläggande värden som ska genomsyra förvaltningen och samhället i stort oavsett om det är staten själv som är utförare, beställare och finansiär eller enbart lagstiftar och utövar tillsyn av verksamheten medan privata aktörer utför och erbjuder de tjänster som efterfrågas. Andra politiska grundvärden är exempelvis rättssäkerhet, lika behandling, social trygghet och långsiktighet. Omvärldsförändringar sker dock kontinuerligt genom att tekniken, infrastrukturen och samhällsekonomin utvecklas liksom på grund av att ideologiska värderingar ändras. Förutsättningarna för det statliga åtagandet förändras därmed fortlöpande och medför behov av omprövning.

Bakgrund till den konkurrensutsatta verksamheten

Mycket av statliga myndigheters verksamhet vid sidan av myndighetsutövning och andra renodlade myndighetsuppgifter kan i någon mening anses vara konkurrensutsatt. De flesta myndigheterna i undersökningen har också stöd för sin konkurrensutsatta verksamhet. I vissa fall är stödet uttalat i regleringsbrev eller instruktion medan det i andra fall är mer oklart. I båda fallen har kärnverksamheten ofta utvidgats till att inte endast omfatta den ursprungliga kärnverksamheten i strikt mening. I stället har myndigheterna ibland kommit att utveckla kärnverksamheten till att omfatta bearbetade och kundanpassade tjänster på en i många fall konkurrensutsatt marknad. Det finns i båda fallen en risk för att det ekonomiska resultatet i den utvidgade verksamheten ses som viktigare än det verksamhetsmässiga målet och resultatet i kärnverksamheten. Kommersiell verksamhet inom förvaltningen kan således ske på bekostnad av fokusering och effektivitet i kärnverksamheten.

En annan iakttagelse i undersökningen är att myndigheter i vissa fall bedriver en konkurrensutsatt sidoverksamhet som i egentlig mening inte behöver skötas för att uppnå målen i kärnverksamheten. Det gäller

exempelvis fastighetsförvaltning, städning, försäljning av vissa varor samt hotell- och restaurangverksamhet.

Myndigheter bedriver således konkurrensutsatt verksamhet under marknadsliknande former till följd av spill-over-effekter, tradition eller ansträngningar att bli mer effektiva och lönsamma. Av dessa tre orsaker till myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet är den som bedrivs för att medvetet höja det ekonomiska resultatet mer strategiskt övervägd än vad fallet är med de andra två. Alla tre former av statlig konkurrensutsatt verksamhet riskerar dock, att beroende på område och den aktuella marknadens förutsättningar, bedrivs på bekostnad av en sämre samhällsekonomisk effektivitet och en sämre fungerande marknad. Myndigheters interna mål för den egna verksamhetsutvecklingen får enligt Statskontoret därför inte överskugga huvudmålen för det statliga åtagandet.

Om den politiska målsättningen är att minska myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet bör beaktas att detta i ett kort perspektiv i vissa fall kan medföra ett behov av ökade resurser för myndigheternas kärnverksamhet eftersom den kommersiella verksamheten i någon mån kan ha finansierat delar av kärnverksamheten. Ett på kort sikt något ökat behov av statliga medel ska dock ses mot bakgrund av möjligheterna att åstadkomma en bättre resursallokering i stort och en ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Definitionen är otydlig

Av undersökningen framgår att definitionen av konkurrensutsatt verksamhet inte är entydig vilket medför att myndigheternas tolkning i enkäten kan skilja sig åt. Exempelvis anser vissa myndigheter att de inte befinner sig på en konkurrensutsatt marknad. De är sannolikt inte heller medvetna om effekten av sin närvaro på marknaden. Det finns därför anledning att förtydliga begreppet konkurrensutsatt verksamhet. Begreppet är betydligt vidare än den verksamhet som konkurrensutsetts vid ett givet tillfälle, exempelvis genom ett vinnande anbud vid offentlig upphandling. Redan det faktum att det finns marknadsaktörer som kan sälja likvärdiga produkter och tjänster klargör konkurrensen mellan aktörerna. Vid varje tillfälle myndigheten säljer varor och tjänster för vilka det finns konkurrerande aktörer på marknaden bör därför intäkterna från myndighetens verksamhet betraktas vara konkur-

rensuatsatta. I det fall myndigheten erbjuder varor och tjänster och anslagsfinansierar verksamheten *kan* verksamheten också vara konkurrensuatsatt om det finns likvärdiga varor och tjänster som säljs av andra marknadsaktörer.

Kartläggningen visar således att myndigheternas konkurrensuatsatta verksamhet inte alltid finansieras med avgiftsintäkter. Den konkurrensuatsatta verksamheten kan både överstiga och understiga uppdragsverksamheten som finansieras med avgiftsintäkter. Det innebär att den ekonomiska redovisningen av myndigheters uppdragsverksamhet som redovisas av myndigheterna inte överensstämmer med den konkurrensuatsatta verksamheten. Således kan även viss anslagsverksamhet och avgiftsintäkter från viss tjänsteexport vara konkurrensuatsatt verksamhet och påverka konkurrensförhållandena på marknaden. Hur statlig konkurrensuatsatt verksamhet påverkar marknads funktionssätt och samhällsekonomin varierar från fall till fall.

En precisering och ökad transparens behövs

För att regeringen i framtiden ska få en bättre överblick och styrning av myndigheternas konkurrensuatsatta verksamhet krävs enligt Statskontoret en precisering av begreppet liksom en ökad tydlighet om avsikten med och omfattningen av den aktuella verksamheten. Statskontoret menar att regeringens intentioner med den konkurrensuatsatta verksamheten klarare bör framgå av instruktion och regleringsbrev.

Likaså förutsätter en sådan bättre överblick ett regelverk som ställer upp krav på ekonomisk särredovisning av resultaten från den konkurrensuatsatta verksamheten. Verksamheten behöver bli mer transparent och urskiljbar från den icke-konkurrensuatsatta myndighetsverksamheten. Den icke-konkurrensuatsatta verksamheten kan bestå av myndighetsutövning men också av verksamhet där det idag inte finns konkurrerande aktörer men där tjänsten är av sådant slag att den skulle kunna erbjudas av annan än staten.

En ekonomisk särredovisning av den konkurrensuatsatta verksamheten är i många avseenden nödvändig. EU ställer idag krav på att större myndigheter ska kunna särredovisa den konkurrensuatsatta verksamheten för att uppfylla målen om den gemensamma marknaden. Det ska genom transparens i den ekonomiska redovisningen finnas insyn i

medlemsstaternas stöd till offentlig företagsverksamhet. Transparens måste även finnas på den inhemska marknaden för att förutsättningarna att konkurrera på lika villkor ska förbättras mellan offentliga och privata aktörer. Transparensen minskar risken för att den konkurrensutsatta verksamheten subventioneras med anslagsmedel trots att vissa svårigheter fortfarande föreligger att på ett korrekt sätt fördela kostnader för gemensamma resurser och kompetensutveckling.

Faktiska konkurrenspåverkande effekter behöver analyseras

För att kunna bedöma risken för faktiska konkurrenspåverkande effekter av statlig verksamhet bör enligt Statskontoret de enskilda marknaderna studeras där den statliga myndigheten är verksam. Detta kan göras utifrån ett antal kriterier som bl.a. Statskontoret tidigare lyft fram.²² Ett sådant kriterium är omfattningen av den konkurrensutsatta verksamheten där en stor andel konkurrensutsatt verksamhet *kan* vara en indikator på att det finns skäl att ompröva myndighetens verksamhet. Emellertid kan även en förhållandevis begränsad konkurrensutsatt verksamhet som bedrivs av en myndighet få stora konsekvenser på en enskild marknad.

Andra mer relevanta kriterier för omprövning kan vara att den statliga myndigheten ensam har tillträde till nödvändig infrastruktur för produktion vilket ger myndigheten fördelar och försvårar för andra marknadsaktörer att inträda på marknaden. Likaså kan myndighetsutövning som bedrivs parallellt med den konkurrensutsatta verksamheten medföra en sammanblandning av rollerna och ge myndigheten en fördel i förhållande till privata företag som inte har möjlighet att få kontakt med kunder på annat sätt än vid försäljning. Ett annat viktigt kriterium är när myndigheten både är beställare av en vara eller tjänst och samtidigt producerar denna inom myndigheten. Detta kan vid inköp leda till ett medvetet eller omedvetet gynnande av den egna produktionsverksamheten. En annan risk i en verksamhet som finansieras med både anslagsmedel och intäkter från konkurrensutsatt verksamhet är att den icke konkurrensutsatta verksamheten får bära kostnaderna för den konkurrensutsatta verksamheten. Genom att kostnaderna i den konkurrensutsatta verksamheten belastar anslagsverksamheten uppstår gynnsammare förutsättningar att sätta låga priser till skillnad från pri-

---

²² Statskontorets rapport 2000:16, Staten som kommersiell aktör – Omfattning och konkurrenseffekter

vat företagsamhet som måste få täckning för sina kostnader på den konkurrensutsatta marknaden.

Ovanstående riskkriterier behöver emellertid inte alltid vara avgörande för en omprövning av den statliga konkurrensutsatta verksamheten. Framförallt gäller detta områden där verksamhet av politiska skäl kommit att bedrivas eller på annat sätt regleras av staten. Hos ett antal av de redovisade myndigheterna är exempelvis verksamheten per definition konkurrensutsatt som i fallet med universitet och högskolor, museer samt vissa utredningsmyndigheter. Om dessa verksamheter bedrivs eller på annat sätt regleras av staten är det ofrånkomligt att dessa statliga verksamheter också är konkurrensutsatta. Samtidigt bör också framhållas att det för myndigheterna i vissa fall finns effektivitetsvinster förknippade med den konkurrensutsatta verksamheten vilket kan motivera densamma. Dessa myndighetsspecifika effektivitetsvinster bör dock vägas mot de effekter som kan uppkomma på fungerande marknader till följd av statlig produktion.

För att identifiera de områden där det varken finns marknadsekonomiska eller politiska motiv för myndigheter att bedriva konkurrensutsatt verksamhet bör regeringen, med viss regelbundenhet, initiera en omprövning av det statliga åtagandet. En sådan omprövning syftar till att säkerställa att förvaltningen fokuserar på de övergripande statliga målen om samhällsekonomisk effektivitet, rättssäkerhet, tillvaratagande av skyddsintressen m.m.

Vissa mer generella åtgärder

I den mån några mer generella åtgärder ska vidtas för att renodla det statliga åtagandet kan myndigheternas konkurrensutsatta sidoverksamheter behöva omprövas. I många fall finns inga tydliga motiv till att myndigheterna ska bedriva denna form av verksamhet eftersom verksamheten inte tillhör myndighetens huvuduppgifter. Exempelvis kan det avse fastighetsförvaltning, städning, försäljning av vissa varor, viss utbildning samt hotell- och restaurangverksamhet. Istället bör myndigheten överväga en offentlig upphandling av verksamheten om det behövs för myndighetens drift men upphöra med försäljningen till externa kunder på en konkurrensutsatt marknad.

Det är naturligtvis viktigt att framhålla att även myndigheternas kärnverksamhet eller utvidgning av denna kan påverka konkurrensförhållandena på olika marknader oavsett om den statliga verksamheten finansieras med avgifter eller anslag. Avgiftsfinansierad verksamhet i form av tjänsteexport eller inhemsk verksamhet riskerar därutöver att leda till att det ekonomiska resultatet i den kommersiella verksamheten prioriteras på bekostnad av mål och verksamhetsmässiga resultat i den statliga huvudverksamheten.

Uppdrag

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

2007-10-05

Dnr Fi 2006:08/2007/20

Förvaltningskommittén
Fi 2006:08

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Christine Annemalm
08 405 2168
christine.annemalm@finance.ministry.se

Till avd.....	1
Kontakt med.....	
Beslut.....	Gd
Datum.....	2007-10-08
Sign.....	Gd

STATSKONTORET
Ink. 2007-10-08
Dnr. 2007/187-5

Uppdrag till Statskontoret att biträda Förvaltningskommittén

Regeringen beslutade den 21 december 2006 om en översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Översynen omfattar alla statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen och syftar till att effektivisera förvaltningen och dess verksamheter. Förvaltningskommittén ska granska och ompröva omfattningen och inriktningen av myndigheternas konkurrensutsatta verksamhet.

Et viktigt underlag för kommittén är en aktuell bild av omfattningen och inriktningen av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamheter.

Statskontorets genomförde 1999/2000 en kartläggning av statlig konkurrensutsatt verksamhet som publicerades i rapport Staten som kommersiell aktör – Omfattning och konkurrens effekter (2000:16).

Förvaltningskommittén (Fi 2006:08) ger Statskontoret i uppdrag att biträda kommittén med att på nytt genomföra en kartläggning av statliga myndigheters konkurrensutsatta verksamheter. Uppdraget ska genomföras i samråd med kommitténs sekretariat och redovisas senast den 29 februari 2008. Uppdragets inriktning, omfattning och avgränsningar liksom tidsplan och rapporteringstillfällen preciseras i bilagan.

Ola Hedin
Huvudsekreterare

Definitioner

Statliga myndigheter

Med statliga myndigheter avses alla statliga förvaltningsmyndigheter inklusive statliga affärsverk. De myndigheter som är värmyndighet eller rymmer andra myndigheter (exempelvis SÄPO i Rikspolisstyrelsen och hovrätterna i Domstolsverket) ska redovisa uppgifter totalt för samtliga myndigheter.

Verksamhetsintäkter exkl. transfereringar

I verksamhetsintäkter ingår anslagsintäkter, bidrag, avgifter m.m. Transfereringar till hushåll, företag, organisationer eller kommuner där myndigheten endast agerar mellanhand ska exkluderas.

Konkurrensutsatt verksamhet på en idag befintlig marknad

Med konkurrensutsatt verksamhet avses varor och tjänster som myndigheten erbjuder på en idag befintlig marknad där samma eller likvärdiga varor och tjänster säljs av andra aktörer. Produkterna eller tjänsterna behöver inte vara identiska utan det räcker att köparna uppfattar dessa som utbytbara med varandra. Exempel: En resa mellan två orter som kan utföras med buss eller flyg eller tåg.

Avgiftsintäkter från myndighetens uppdragsverksamhet och avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen (inklusive tjänsteexport) torde i flertalet fall utgöra konkurrensutsatt verksamhet enligt denna definition. Vissa anslags- och bidragsintäkter kan hos somliga myndigheter anses vara konkurrensutsatt verksamhet. Med konkurrensutsatt verksamhet avses däremot inte offentligrättsliga avgifter och verksamhet enligt 15 § avgiftsförordningen.

Konkurrensutsatt verksamhet bör särskiljas från potentiell konkurrensutsatt verksamhet där det idag inte finns aktörer med konkurrerande verksamhet men där produkten eller tjänsten är av sådant slag att den skulle kunna tillhandahållas av annan än staten.

Statlig uppdragsverksamhet

Statlig avgiftsfinansierad verksamhet som inte är offentligrättslig.

4 § avgiftsförordningen

Ett generellt bemyndigande enligt 4 § avgiftsförordningen innebär att en myndighet själv får besluta om att ta ut avgift för varor och tjänster som räknas upp i paragrafen. Verksamheten ska vara av tillfällig natur eller i mindre omfattning.

Exempel: Avgift för konferens, publikation, uthyrning av lokal eller utrustning, tjänsteexport m.m.

Offentligrättsliga avgifter

En avgift är offentligrättslig om den innebär ett ingrepp i enskildas ekonomiska förhållanden, styrs av bestämmelser i lag och förordning, tas ut för en verksamhet som en myndighet bedriver med ensamrätt och inbegriper någon form av myndighetsutövning.

Exempel: Avgifter för tillsyn, körkort eller pass.

15 § avgiftsförordningen

Med avgifter enligt 15 § avgiftsförordningen avses avgifter för kopior, bevis, registerutdrag m.m.

Myndighetsutövning

Då en myndighet genom sina tjänstemän fattar bindande beslut om rättigheter och skyldigheter med stöd av lag och/eller annan författning.

Småföretag

Små företag sysselsätter högst 50 personer och har en årlig omsättning och/eller årlig balansomslutning som inte överstiger 100 miljoner kronor.

Tjänsteexport

Med tjänsteexport avses tjänster som exporteras och antingen finansieras av SIDA eller betalas direkt av utländska myndigheter, företag etc.

Förvaltningskunnande

Överföring av kunskaper för att bygga upp, förstärka och reformera andra länders förvaltningar. Det handlar dels om övergripande förvaltningspolitiska kunskaper om styrning och kontroll av förvaltningen i dess helhet, dels om kunskaper om sådant som utgör kärnan i det offentliga åtagandet som t.ex. lagstiftning, myndighetsutövning, statlig revision, skatteadministration samt socialförsäkringssystem och dess administration.

Bilaga 3

Verksamhetsintäkter, avgiftsintäkter och konkurrensutsatt verksamhet per myndighet år 2006, totalt 109 myndigheter

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Arbetsmarknadsverket	6 297 594	137 660	11 251	Hotell- och restaurangverksamhet
Arbetsmiljöverket	598 925	35 507	9 600	Tryckproduktion, information, dokumentation
Arkitekturmuseet	49 818	6 423	3 600	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Banverket	8 642 857	2 891 424	3 572 000	Reparations- och underhållstjänster, Varuförsäljning
Barnombudsmannen	21 413	2 454	200	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Konferenser, seminarier, Varuförsäljning
Bolagsverket	359 326	89 430	2 834	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning.
Danshögskolan	54 446	1 014	116	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Datainspektionen	31 633	2 192	2 262	Konferenser, seminarier
Dramatiska institutet	92 361	4 893	950	Konferenser, seminarier
Ekonomistyrningsverket	197 721	92 511	40 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Utredningsverksamhet

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentlighetsavgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Fiskeriverket	236 547	35 736	33 000	Uppdragsforskning, FoU, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)	62 331	2 451	2 465	Tryckproduktion, information, dokumentation
Fortifikationsverket	2 614 777	2 432 863	34 951	Fastighetsförvaltning, städning
Forsvarets Materielverk	19 557 837	19 562 224	2 658 185	Upplhandling och inköpsamordning
Forsvarshögskolan	354 421	323 773	102 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Analyser, Uppdragsforskning, FoU, Konferenser, seminarier
Forsvarsmakten	29 789 869	1 226 487	9 000	Varuförsäljning
Försäkringskassan	9 403 814	853 509	114 000	Utbildningstjänster
Gymnastik- och idrottshögskolan	83 895	8 688	70 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Konferenser, seminarier
Göteborgs universitet	4 392 361	412 230	257 414	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Harpunds nämnden	12 000	uppgift saknas	12 000	Fastighetsförvaltning, städning, Varuförsäljning

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Högskolan Dalarna	418 664	13 831	368 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Analyser, Konferenser, seminarier
Högskolan i Borås	463 567	25 513	12 164	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Högskolan i Gävle	479 174	11 820	9 841	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Högskolan i Halmstad	397 727	14 266	6 100	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Högskolan i Kalmar	634 070	67 786	79 641	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Tryckproduktion, information, dokumentation, Varuförsäljning
Högskolan i Skövde	365 888	5 840	3 902	Upphandling och inköpsamordning, Konferenser, seminarier, Data, IT, Telefonitjänster, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Högskolan Kristianstad	395 593	27 523	143 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transferringar år 2006, tkr ¹	Avgiftsintäkter, exkl. offentliggöringsavgifter år 2006, tkr ¹	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Högskolan på Gotland	158 589	14 240	1 594	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Högskolan Väst	319 644	9 317	6 802	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	21 962	1 692	2 471	Uppdragsforskning, FoU
Institutet för språk och folkminnen	42 300	1 617	726	Konferenser, seminarier, Tryckproduktion, information, dokumentation, Förmedlingstjänster
Kammarkollegiet	142 818	284 784 ¹	66 000	Administrativa tjänster, Juridiska tjänster, Finansiell verksamhet
Karolinska Institutet	4 000 354	472 281	435 255	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Kommerskollegium	65 873	146	750	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Konferenser, seminarier
Konjunkturinstitutet	54 614	3 437	1 000	Ultrdningsverksamhet

¹ Kammarkollegiets avgiftsintäkter enligt årsredovisningen uppgår till 109 753 tkr. Skillnaden mellan detta belopp och ESV:s redovisade avgiftsintäkter förklaras av hur man väljer att redovisa försäkringsverksamheten.

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Konstfack	141 604	8 439	8 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Varuförsäljning
Konstnärsnämnden	25 151	2 624	2 700	Tryckproduktion, information, dokumentation, Hotell- och restaurangverksamhet
Kriminalvården	5 764 276	194 592	200 000	Upphandling och inköpsamordning, Varuförsäljning
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	148 026	4 770	6 800	Konferenser, seminarier, Tryckproduktion, information, dokumentation, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Hotell- och restaurangverksamhet
Kungl. Tekniska högskolan	2 722 401	257 338	128 570	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Kustbevakningen	744 186	3 065	3 000	Utreddningsverksamhet, Tjänster inom transportsektorn
Lantmäterverket	1 679 279	817 222	422 300	Utreddningsverksamhet, Data, IT, Telefonitjänster

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Linköpings universitet	2 612 876	225 139	252 892	Rådgivning, Juridiska tjänster, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Livruckammaren och Skoklosters slott med Siffelsen Hallwylska museet	56 403	7 815	3 200	Konferenser, seminarier, Varuförsäljning
Livsmedelsekonomiska institutet	13 019	1 141	1 141	Utredningsverksamhet
Livsmedelsverket	376 336	14 297	14 600	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Analyser, Konferenser, seminarier, Tryckproduktion, information, dokumentation, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Lufftråtsverket	5 825 022	2 269 069	1 981 000	Data, IT, Telefonitjänster, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Fastighetsförvaltning, städning

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligriktliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Luleå tekniska universitet	1 204 054	125 161	106 481	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Konferenser, seminarier
Lunds universitet	5 159 493	467 453	207 300	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Länsstyrelsen i Gotlands län	189 831	9 115	7 999	Bygg- och projekteringstjänster
Länsstyrelsen i Skåne län	347 782	14 875	6 500	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Länsstyrelsen i Stockholms län	378 510	2 672	400	Konferenser, seminarier
Länsstyrelsen i Västmanlands län	128 007	2 505	5 300	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	485 667	23 917	23 000	Rådgivning, Utredningsverksamhet, Konferenser, seminarier, Prognos- och dataproduktion, Data, IT, Telefonitjänster
Länsstyrelsen i Västernorrland	221 126	9 064	6 637	Data, IT, Telefonitjänster, Fastighetsförvaltning, städning
Malmö högskola	1 003 814	93 319	83 111	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Hälso- och sjukvårdstjänster

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentliggörtsliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Migrationsverket	1 900 458	2 523	2 282	Administrativa tjänster
Moderna Museet	147 375	24 053	14 800	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Mälardalens högskola	708 934	38 261	25 200	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	159 364	55 488	17 590	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Nationellt centrum för flexibelt lärande	92 783	19 141	1 488	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Naturhistoriska riksmuseet	233 474	30 777	13 000	Uppdragsforskning, FoU, Konferenser, seminarier, Varuförsäljning
Patent- och registreringsverket	353 378	27 246	19 495	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Utredningsverksamhet, Analyser, Konferenser, seminarier
Premiepensionsmyndigheten	13 059	1 259	600	Administrativa tjänster
Rikssantikvarieämbetet	344 638	129 716	124 605	Administrativa tjänster, Utredningsverksamhet

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr ^a	Avgiftsintäkter, exkl. offentliggrätsliga avgifter år 2006, tkr ^a	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Riksarkivet	467 938	101 934	69 351	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Utredningsverksamhet, Data, IT, Telefonitjänster, Tryckproduktion, information, dokumentation, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Riksgäldskontoret	129 554 302	220 731	324 500	Finansiell verksamhet
Rikspolisstyrelsen	16 363 057	165 048	2 850	Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Riksställningar	54 159	1 558	975	Rådgivning, Konferenser, seminarier, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Rättsmedicinalverket	301 883	54 694	65 000	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Hälso- och sjukvårdstjänster, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Sjöfartsverket	1 661 769	142 777	17 413	Tryckproduktion, information, dokumentation, Hotell- och restaurangverksamhet
Skogsstyrelsen	1 848 075	1 068 723	1 095 505	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligriktliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Statens energimyndighet	342 274	5 659	4 000	Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Statens fastighetsverk	2 238 490	2 068 356	2 000 000	Fastighetsförvaltning, städning, uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Statens geotekniska Institut	72 382	24 574	40 836	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Statens historiska museer	97 013	1 929	3 000	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Statens jordbruksverk	1 136 732	354 931	346 000	Veterinärtjänster, Bygg- och projekterings tjänster, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Statens järnvägar	846 127	294 749	2 652	Uthyrning av lokaler, mark och utrustning
Statens Kulturråd	73 531	1 263	845	Administrativa tjänster
Statens ljud- och bildarkiv	52 453	52	50	Uppgift saknas
Statens maritima museer	196 623	77 312	50 000	Varuförsäljning, Konferenser, seminarier, Entréavgifter har klassificerats som Utbildningsverksamhet

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transföringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Statens museer för världskultur	172 209	13 358	9 278	Konferenser, seminarier, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Statens musiksamlingar	52 341	1 325	1 154	Varuförsäljning
Statens pensionsverk	260 022	260 023	80 856	Finansiell verksamhet
Statens räddningsverk	1 119 744	216 900	72 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Konferenser, seminarier, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Hotell- och restaurangverksamhet
Statens srälskyddsinsitut	157 794	3 101	1 222	Utbildningsverksamhet
Statens veterinärmedicinska anstalt	342 307	186 322	133 000	Veterinärtjänster, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Statens väg- och transportforskningsinstitut	170 202	104 240	106 000	Uppdragsforskning, FoU, Provnings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Statistiska centralbyrån	933 864	443 063	30 000	Administrativa tjänster
Statkontoret	68 523	9 899	63 800	Administrativa tjänster, Utredningsverksamhet
Stockholms Universitet	2 929 554	190 540	206 002	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr ^a	Avgiftsintäkter, exkl. offentliggöringsavgifter år 2006, tkr ^a	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	131 053	103 713	29 562	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	1 045 026	18 166	1 040	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Svenska institutet	122 381	8 236	3 000	Varuförsäljning
Svenska kraftnät	6 623 587	6 340 760	30 000	Bygg- och projekteringstjänster
Sveriges geologiska undersökning	243 055	26 861	2 000	Utredningsverksamhet, Analyser
Sveriges lantbruksuniversitet	2 357 417	397 032	382 666	Analys, Uppdragsforskning, FoU, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Veterinärtjänster, Varuförsäljning
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	528 309	255 959	221 500	Utredningsverksamhet, Uppdragsforskning, FoU, Prognos- och dataproduktion
Södertörns högskola	529 235	17 243	8 073	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Totalförsvarets forskningsinstitut	1 188 498	953 062	78 000	Uppdragsforskning, FoU, Provings- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr	Konkurrensutsett verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsett verksamhet
Totalförsvarets pliktverk	310 389	54 457	24 862	Utredningsverksamhet
Tullverket	1 429 187	22 238	20 400	Rådgivning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Tryckproduktion, information, dokumentation, Provning- och kontrollverksamhet samt laboratorietjänster
Umeå universitet	3 039 183	559 794	440 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Data, IT, Telefonitjänster, Uthyrning av lokaler, mark och utrustning, Varuförsäljning
Uppsala universitet	4 253 664	459 872	225 559	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Verket för förvaltningsutveckling	118 410	55 495	55 504	Opphandling och inköpsamordning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Verket för högskoleservice	193 466	176 619	9 147	Rådgivning, Opphandling och inköpsamordning, Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning
Vägverket	14 785 033	2 669 997	7 126 000	Bygg- och projekteringsjänster

Myndighet	Totala verksamhetsintäkter, exkl. transfereringar år 2006, tkr*	Avgiftsintäkter, exkl. offentligrättsliga avgifter år 2006, tkr*	Konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr	Inriktning konkurrensutsatt verksamhet
Växjö universitet	736 280	87 322	10 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU
Örebro universitet	892 227	46 944	50 000	Utbildningsverksamhet, uppdragsutbildning, Uppdragsforskning, FoU, Konferenser, seminarier
Summa	324 034 867	52 224 449	25 206 667	

Källa: Kolumnerna konkurrensutsatt verksamhet år 2006, tkr och inriktning konkurrensutsatt verksamhet härrör från Statskontorets enkät, kolumnerna över myndigheternas verksamhetsintäkter och avgifter härrör från ESV:s redovisningssystem, exkl Harpsundsnämnden vars intäkter kommer från enkätuppgifter.